

ЗМІСТ

Пролог

Як усе почалося

· 7 ·

Розділ 1

Перший лабіринт: той, хто ув'язнює книжки

· 15 ·

Розділ 2

Другий лабіринт: той, хто калічить книжки

· 49 ·

Розділ 3

Третій лабіринт: продавець книжок

· 85 ·

Розділ 4

Останній лабіринт

· 121 ·

Епілог

Чим усе закінчилося

· 159 ·

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЯК УСЕ ПОЧАЛОСЯ

Насамперед про найголовніше. Діда вже нема.
Далі події розвиватимуться геть нечувано, але він знає, що цей факт — цілком реальний.

Такий же реальний, як і те, що сонце встає вранці, а його шлунок бурчить від голоду в обід. Він пробував заплющувати очі, затуляти вуха, вдавати, ніби нічого не знає, та дідо однаково не повернеться.

Рінтаро Нацукі стоїть тихий і принишклий перед цією жорстокою реальністю. Зовні Рінтаро спокійний і зібраний юнак. Але декому з присутніх на похороні видається моторошним. Якийсь надто він стриманий як на старшокласника, що несподівано втратив найближчого родича. Забившись у куток похоронної зали, Рінтаро прикипів очима до дідусяного портрета.

Насправді ніякий він, Рінтаро, не зібраний і не спокійний. Поняття смерті йому незнайоме, і він ніяк не може звести до купи смерть і свого діда — безтурботного чоловіка, який, здавалося, жив у іншому світі. Він не думав, що смерть колись прийде по дідуся, який смакував своїм простим, ледь не монотонним життям. Рінтаро дивиться, як той лежить і не дихає, й не чуває жодного зв'язку з усім цим, — так, ніби споглядає паскудно поставлену п'єсу.

Дідо, який лежить у білій труні, має цілком звичний вигляд, — ніби нічого й не сталося. Ніби будь-якої миті він може підвестися, пробурмотіти «Ну добре», запалити газовий обігрівач і запарити собі звичне горня чаю. Рінтаро би й бровою не повів, але цього не стається. Натомість старий знай лежить у труні із заплющеними очима й урочистим виразом обличчя.

Бубонять співці сутр, по одному-двоє підходять жалобники, час від часу висловлюючи співчуття Рінтаро.

Але про найголовніше: діда вже нема.

Реальність потроху пускає коріння в серці Рінтаро. Він нарешті спромагається вичавити із себе два слова.

— Так не годиться, дідусю.

Але відповіді немає.

Рінтаро Нацукі був звичайним старшокласником. Малорослим, блідим, у товстих окулярах, небалакучим. Не було такого шкільного предмету, у якому він би досягнув небияких успіхів, та й спорт йому не дуже давався. Рінтаро був звичайнісіньким хлопцем.

Батьки розлучились, як він іще був немовлям. Мама померла, коли Рінтаро пішов у школу, тоді він і переїхав жити до діда. Відтоді вони мешкали вдвох. Для типового старшокласника такий життєвий уклад був дещо незвичним, а для Рінтаро то був буденний аспект нудного щоденного існування.

Але тепер помер і дідо, тож ситуація ускладнилася. Смерть прийшла геть несподівано.

Рінтарів дідусь прокидався рано, але того гіркого промерзлого зимового ранку він не прийшов на кухню, як зазвичай. Рінтаро здивувався і просунув голову у двері

тьмяної, встеленої татамі кімнатки, що слугувала дідові спальнею. Старий досі лежав на своєму диванчику, але вже не дихав. Не схоже було, щоб йому боліло — він більше скидався на скульптуру людини, що спить. На думку місцевого лікаря, помер він швидко, імовірно, від серцевого нападу.

— Він тихо покинув цей світ.

Якщо об'єднати ієрогліф, що означає «життя», з ієрогліфом «померти», вийде химерне слово зі значенням «відійти». Це слово шокувало Рінтаро найдужче — вразило недоречністю.

Лікар притьмом оцінив складні родинні обставини хлопця, і невдовзі на порозі вже стояла тітка з далекого міста.

Ця добросерда і нелінива жінка взяла на себе всі питання — від оформлення свідоцтва про смерть до організації похорону та решти формальностей. Спостерігаючи за нею, Рінтаро не забував прибирати сумного вигляду — попри настирливе відчуття, що все це не насправді. Та хай скільки Рінтаро крутив ці думки в голові, він ніяк не міг змусити себе сплакнути перед похоронним фото діда. Йому це видавалося абсурдним, а ще брехливим. Він уявляв, як дід кривиться у труні й каже онукові припинити.

Зрештою, Рінтаро попрощався з дідом у повній тиші. Тепер у нього залишилися тільки стривожена тітка... і книжкова крамниця.

«Книги Нацукі» — це була крихітна книгаренька вживаних книжок, розташована в середмісті. Не аж така збиткова, щоби вважатися борговим зобов'язанням, але й не така прибуткова, щоб зійти за статок. Такий собі спадок.

— Гей, Нацукі, а в тебе тут класні книжки!

Чоловічий голос прозвучав з-за спини Рінтаро. Той не озирнувся.

— Справді? — спитав тільки, свердлячи очима полиці перед собою. Полиці простягалися від підлоги до стелі і вгиналися під вражаючою кількістю книжок.

Тут стояли Шекспір і Вордсворт, Дюма і Стендаль, Фолкнер і Гемінгвей, Голдінг... усіх не перелічити. На Рінтаро дивилися найвидатніші шедеври світу: величні, поважні томи. То були випробувані часом уживані книжки, що збереглися в непоганому стані — безсумнівно, завдяки дідовій любові й турботі.

Біля ніг Рінтаро світивсь жовтогарячим гасовий обігрівач, так само випробуваний часом, як і книжки, та хоч як він старався, книгарню продувало наскрізь. Проте Рінтаро знав: він тремтить не лише від холоду.

— То скільки за ці дві?

Рінтаро обернувся і скося зиркнув на простягнуті книжки.

— 3200 єн, — тихо відказав він.

— А твоя пам'ять гостра, як завше.

Покупцем виявився хлопчина з його школи, на рік старший від Рінтаро, що звався Рьота Акіба. Високий, стрункий, із доброзичливим виразом обличчя і спокійною впевненістю в собі, що викликали симпатію. Рьота вирізнявся не лише міцною статурою, загартованою багаторічними баскетбольними тренуваннями, а й одним із найгостріших умів своєї паралелі. Крім того, він був сином місцевого лікаря. Хлопець відвідував купу позакласних гуртків — одне слово, був цілковитою протилежністю Рінтаро.

— А ці вважай, що задурно.

Й Акіба виклав на стіл поруч із касовим апаратом іще п'ять-шість книжок. Цей майстер на всі руки був навдивовижу завзятим читачем — одним із постійних клієнтів «Книг Нацукі».

— Знаєш, ця книгарня дуже кльова.

— Дякую. Не поспішай, роздивляйся. Ми закриваємося, тому розпродуємо все.

З рівних інтонацій Рінтаро неможливо було визначити, серйозно він каже чи жартує.

Акіба помовчав якусь мить.

— Це, напевне, дуже непросто, — почав він обережно, — втратити дідуся.

А тоді стрімко перемкнув увагу на найближчу шафу і вдав, ніби переглядає її вміст.

— Здається, ніби ще вчора він сидів тут і читав, — продовжив він буденним тоном. — Усе сталося так раптово.

— Так, у мене схожі відчуття.

Рінтаро говорив так, ніби просто намагався бути ввічливим; навіть якщо він і мав подібні відчуття, то в його голосі не було й натяку на товариськість. Але Акібу це, схоже, не надто турбувало. Він обернувся і глянув на молодшого хлопця, який досі витріщався на книжкові полиці.

— Відколи він пішов, ти перестав ходити до школи. Це не прикольно. Усі хвилюються за тебе.

— Хто це «всі»? Гадки не маю, хто міг би мною перейматися.

— А, точно, у тебе ж немає друзів. Напевне, так простіше живеться. Але серйозно: твій дідусь, імовірно, страшенно хвилюється за тебе. Він так тривожиться, що його дух досі десь тут блукає. Як йому спочити в мирі? Він надто старий, щоб так його засмучувати.

Слова звучали різко, але в голосі Акіби вчувалася ніжність. Через прив'язаність до «Книг Нацукі» Акіба по-особливому ставився до цього малого і його відлюдькуватості: таких

називають хікікоморі*. Навіть у школі він іноді перепиняв Рінтаро перекинутися двома словами. Тепер його турбота стала очевидною: Акіба зайшов у книгарню, щоб глянути, як хлопцю ведеться.

Він дивився на Рінтаро, але той і рота не розтулив. Урешті Акіба сам порушив тишу.

— То ти, напевне, переїжджатимеш?

— Схоже на те, — відповів Рінтаро, не відводячи погляду від полиць. — Житиму з тіткою.

— А де вона мешкає?

— Гадки не маю. До дідової смерті я її ні разу не бачив.

Голос Рінтаро звучав так рівно, що неможливо було здогадатися, що в нього на душі.

Акіба стенив плечима і кинув поглядом на книжки, які він поклав на касі.

— Саме тому ти й розпродуєш усе?

— Так.

— Шкода. Зібрання цієї книгарні унікальне. Зараз нечасто натрапиш на такі скарби, як зібрання творів Пруста у твердій палітурці. Я тут знайшов томи «Зачарованої душі» Ромена Роллана, які так довго шукав.

— Дідо був би щасливий це чути.

— Якби він був тут, це покращило б йому настрої! Знаєш, завдяки дружбі з тобою мені дісталось стільки класних книжок. А тепер ти переїжджаєш.

Такою прямою Акіба лише висловлював стривоженість. Рінтаро не знав, як правильно відповісти, тому просто втупився у стіну, перед якою височіла купа книжок. Ця букіністична книгарня досить добре трималася на плаву, продаючи книжки, які давно вийшли з моди і вже й не ви-

---

* Японським словом «хікікоморі» називають осіб, зазвичай молодих чоловіків, які свідомо вирішили замкнутися від суспільства і нечасто виходять у люди. — Тут і далі прим. пер.